



Inzicht in de overheidsfinanciën september 2023

Ontwikkelingen met betrekking tot de overheidsontvangsten, overheidsuitgaven en financiering

Paramaribo, 15 december 2023



Algemeen

De ontwikkelingen met betrekking tot de overheidsontvangsten, overheidsuitgaven en financiering van de Staat over de periode januari tot en met september 2023 worden nader toegelicht in de onderhavige nota. De cijfers die gepresenteerd worden zijn geïnterpreteerd volgens de internationale methodologie van de Government Finance Statistics Manual (GFSM) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Voor de compilatie van de tabellen is gebruik gemaakt van de informatie van de overheidsrekeningen bij de Centrale Bank van Suriname (CBvS) en overige commerciële banken. Verder wordt er ook data beschikbaar gesteld door het Bureau voor de Staatsschuld (SDMO), de Centrale Betaaldienst (CBD) en het Directoraat der Belastingen.

Op vrijdag 24 februari 2023 is de ontwerpwet houdende vaststelling van de ontwerp Staatsbegroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het dienstjaar 2023 (Wet Staatsbegroting 2023) goedgekeurd door de Nationale Assemblée. Als beheerder van alle staatsgelden ziet het Ministerie van Financiën en Planning erop toe dat de begrotingsuitvoering in lijn is met de goedgekeurde begroting en dat de begrotingsdiscipline in acht wordt genomen. Er zijn instructies uitgevaardigd om alle vak ministeries en onder haar vallende parastatalen en staatsbedrijven, erop te wijzen dat van elke besteding achteraf onderbouwd moet kunnen worden aangetoond dat de middelen doelmatig zijn besteed.

Vermeldenswaard is dat de GFS-publicatie tabellen verschillen kunnen hebben met de maandrapportages van de ministeries, omdat gewerkt wordt uit een andere bron (bank statements). De rapportage van de ministeries heeft als bron het IFMIS (Integrated Financial Management Information Systems) en vooralsnog is niet alle informatie tijdig beschikbaar (met name de realisatie).

Ontwikkeling overheidsfinanciën

Op 25 september 2023 heeft de Raad van Bestuur van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) goedkeuring gegeven aan de derde review van het Extended Arrangement onder de Extended Fund Facility (EFF). Per eind september 2023 is de vierde tranche van het IMF ontvangen, circa USD 34 miljoen. Deze trekking is ter ondersteuning van de programma's op de Staatsbegroting, de zogeheten 'Budget Support'. De belangrijkste prioriteit van de overheid op korte termijn is om uitvoering te geven aan de beleidsmaatregelen ter versterking van de economie en tegelijkertijd de meest kwetsbaren in de samenleving te beschermen, middels uitvoering van het sociaal programma. Daarnaast wordt de focus gelegd op groeibevorderende investeringen.



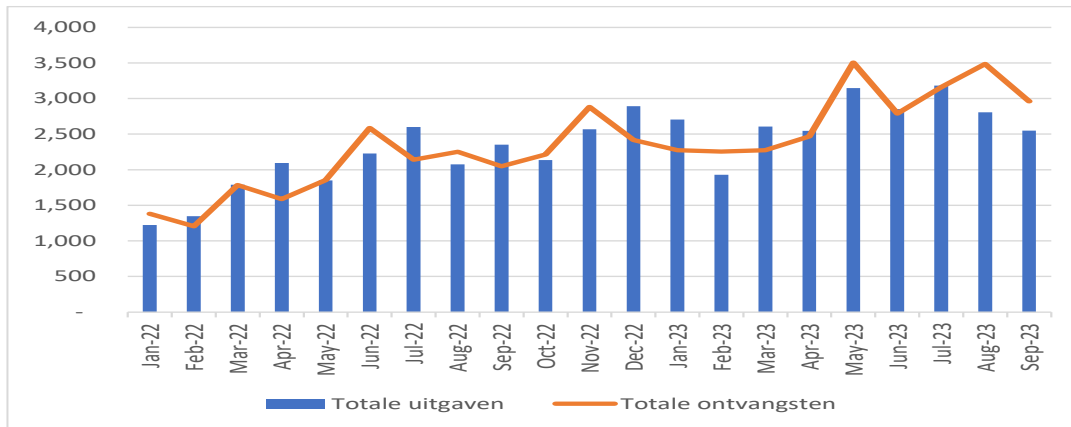
Er wordt technische assistentie (TA) verleend door internationale organisaties, in het bijzonder de Inter-American Development Bank (IDB), de Caribbean Regional Technical Assistance Centre (CARTAC) en het IMF om verder te werken aan de doelstellingen van bovengenoemd programma. Capaciteitsversterking op het gebied van Cash Management, Treasury, Chart of Accounts (CoA), Government Finance Statistics (GFS), Medium-term Fiscal Framework (MTFF), Public Finance Management (PFM) en Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW) zijn enkele programma's die uitgevoerd zijn of nog in uitvoering zijn. Er is vooruitgang geboekt met de structurele hervormingen om instellingen en management te versterken. Ook wetgeving die verouderd is of waar aanpassingen noodzakelijk zijn vanwege veranderende inzichten of tijd, worden onder de loep genomen en zo nodig zullen deze geamendeerd worden.

Eind september 2023 werd een wisselkoers genoteerd van SRD 38 voor de USD (gemiddelde aankoopkoers SRD 38.349 en gemiddelde verkoopkoers SRD 38.511). Vermeldenswaard is dat de stabilisatie van de wisselkoers al enkele maanden zichtbaar is, met een koersnotering op gemiddeld SRD 38. Bij de inflatie is er een neerwaartse trend, waarbij een daling van de gemiddelde inflatie is geconstateerd van 56.6% in juli naar 50.8% in september 2023.

De ontwikkeling van de overheidsfinanciën ultimo september 2023 is gepresenteerd in tabel 1 en figuur 1. De overheidsfinanciën zijn verbeterd in 2023, maar het blijft een uitdaging om aan de maandelijkse betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Bovendien moet rekening worden gehouden met de betalingsachterstanden die teruggaan naar 2015 en daardoor een extra druk legt bij de begrotingsuitvoering. Bijzondere aandacht wordt gegeven aan het sociale bijstand programma om de sociaal zwakkeren te helpen. Volgens voorlopige cijfers van ultimo september 2023 is op de primaire rekening een surplus geregistreerd van SRD 1.690,- miljoen. Binnen het IMF-programma zijn er criteria's vastgesteld die op kwartaalbasis beoordeeld worden door het team van IMF. Voor zowel de Centrale Bank van Suriname alsook het Ministerie van Financiën en Planning c.q. de overheid, zijn er gedurende het jaar targets uitgezet om de performance te kunnen meten, de zogeheten Quantitative Performance Criteria (QPC).



Figuur 1. De ontwikkeling van de overheidsfinanciën jan 2022 - sep 2023



Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Tabel 1. Overheidsfinanciën 2022 – 2023 (in SRD miljoen)* en de Begrotingsuitvoering (in %)

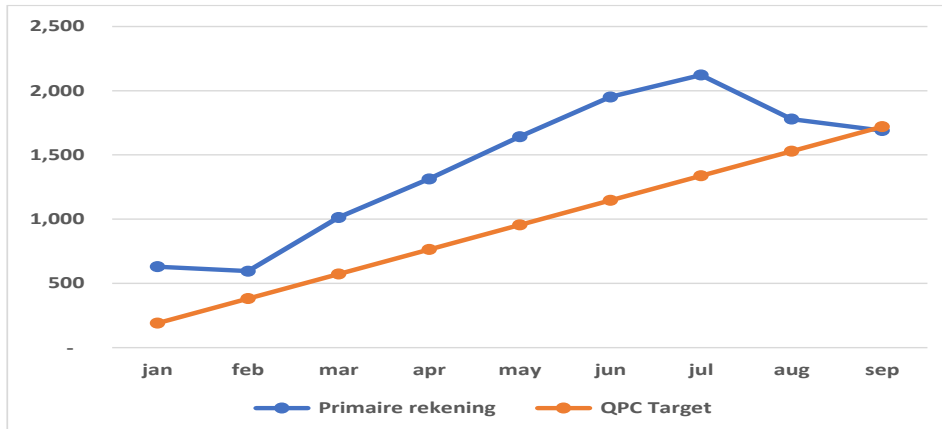
	jan-sep 2022	jan-sep 2023	Suppl. Begr. 2023	Begr. Uitvoering
Totale ontvangsten	16,596	24,547	35,344	69
Belasting ontvangsten	11,421	15,685	21,055	74
Directe belastingen	7,637	9,243	10,697	86
Indirecte belastingen	3,784	6,442	10,358	62
Niet-belasting ontvangsten	5,137	8,837	13,722	64
Schenkingen	38	25	567	4
Totale uitgaven	17,231	25,198	37,339	67
Personele uitgaven	5,337	6,882	9,983	69
Aanschaf goederen en dienst	2,194	3,977	4,556	87
Subsidies en bijdragen	7,197	9,410	14,515	65
Interest	1,019	2,342	4,288	55
Kapitaalsuitgaven	1,485	2,588	3,997	65
Primaire rekening	383	1,690	2,293	
Totale rekening	-636	-652	-1,995	
Statistische discrepantie	-33	-168		
Netto Financiële Transacties	-669	-819		
Netto overheidsteegoeden	482	561		
Netto overheidsverplichtingen	1,151	1,381		

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers



Figuur 2: Het verloop van de Primaire Rekening januari t/m september 2023*



Bron: Ministerie van Financiën en Planning
*voorlopige cijfers

Overheidsontvangsten

De ontvangsten bestaan uit de belastingontvangsten, de niet-belastingmiddelen en schenkingen. De categorie belastingontvangsten (directe en indirecte belastingen) bestaat onder andere uit inkomstenbelasting, loonbelasting, invoerrechten, omzetbelasting, accijnzen, houtuitvoer en verbruiksbelastingen. De niet-belasting ontvangsten omvat onder andere de royalty's en dividend. De belasting als niet-belasting ontvangsten worden gestort in de Surinaamse munteenheid (SRD) als in vreemde valuta (USD/EURO).

Op basis van de voorlopige cijfers over de periode januari tot en met september 2023, is het aandeel van de grote en middelgrote mijnbouwbedrijven en de kleinschalige goudexportbedrijven respectievelijk 89% om 11% in de totale mijnbouw ontvangsten. De bijdrage van Staatsolie in de totale mijnbouw ontvangsten is 60%, gevolgd door Newmont, Zijin/RGM, kleinschalige goudbedrijven (goud exporterende bedrijven) en overige (Suralco en off-shore bedrijven).

De grootste inkomstenbron afkomstig van Staatsolie zijn de dividend opbrengsten. De ontvangsten in USD, met name de dividend opbrengsten, worden gebruikt om de buitenlandse betalingen te doen zoals aflossingen, rente, ambassade posten, contributies en buitenlandse facturen voor de gezondheidszorg (o.a. medicamenten). De ontvangsten van Staatsolie worden ook gebruikt voor de verrekening van de facturen van de EBS (Energie Bedrijven Suriname) en komen bij de uitgaven tot uiting in de subsidies.



Bij de indirecte belastingen kan vermeld worden dat de Belastingdienst reeds restituties heeft uitgekeerd aan bedrijven voor BTW (Belasting op de Toegevoegde Waarde), De totale BTW ontvangsten tot en met september 2023 bedroeg ca. SRD 3 miljard.

De grote uitdaging voor de Belastingdienst ligt op het gebied van de verdere implementatie van de wet Belasting over de Toegevoegde Waarde. Alhoewel de wet BTW reeds in augustus 2022 in het Parlement goedgekeurd, werd deze wet op 30 december 2022 weer gewijzigd en moest zij enkele dagen daarna, op 1 januari 2023, in werking treden. Door de vele toegevoegde nultarieven voor goederen en diensten in december 2022, hadden vele ondernemers hierdoor automatisch recht op restitutie.

In september 2023 werd de wet BTW weer gewijzigd, waarbij diverse goederen en diensten die met nultarief werden belast, nu zijn vrijgesteld van BTW. Het systeem van de wet is dat vrijgestelde ondernemers geen recht op verrekening van BTW hebben. Hierdoor zal de heffing en inning van BTW dan ook veel effectiever kunnen plaatsvinden, zonder dat er vele restitutie aanvragen zullen worden gericht aan de Belastingdienst.

Bij de niet-belasting ontvangsten hebben de kleinschalige als de medium en grote goudbedrijven per ultimo september 2023 in totaal USD 74,7 miljoen aan royalty's afgedragen, welke in vergelijking met dezelfde periode in 2022, een stijging is van ruim 55%. Deze positieve ontwikkeling kan toegeschreven worden aan de wisselkoers en de verhoging van de royalty's van 4.5% naar 5.5%.

Tabel 2. Overheidsontvangsten naar mijnbouw en niet-mijnbouwsector*

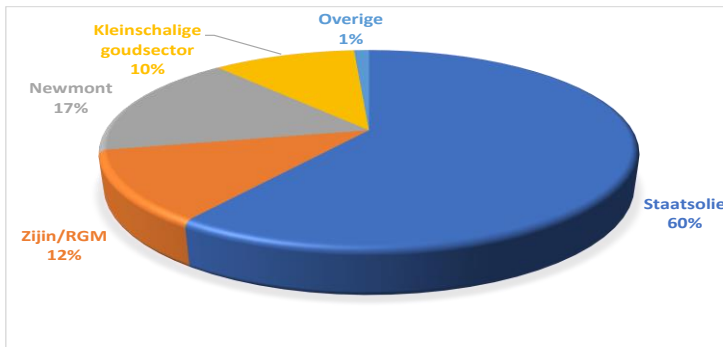
in SRD mln	jan-sep 2022	jan-sep 2023
Overheidsontvangsten	16,596	24,547
Directe belastingen	7,637	9,243
Mijnbouw	5,105	5,327
Niet-mijnbouw	2,531	3,916
Indirecte belastingen	3,784	6,442
Mijnbouw	7	-
Niet-mijnbouw	3,777	6,453
Niet-belasting ontvangsten	5,137	8,837
Mijnbouw	3,759	6,085
Niet-mijnbouw	1,378	2,743
Schenken	38	25
Mijnbouw	-	-
Niet-mijnbouw	38	25

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

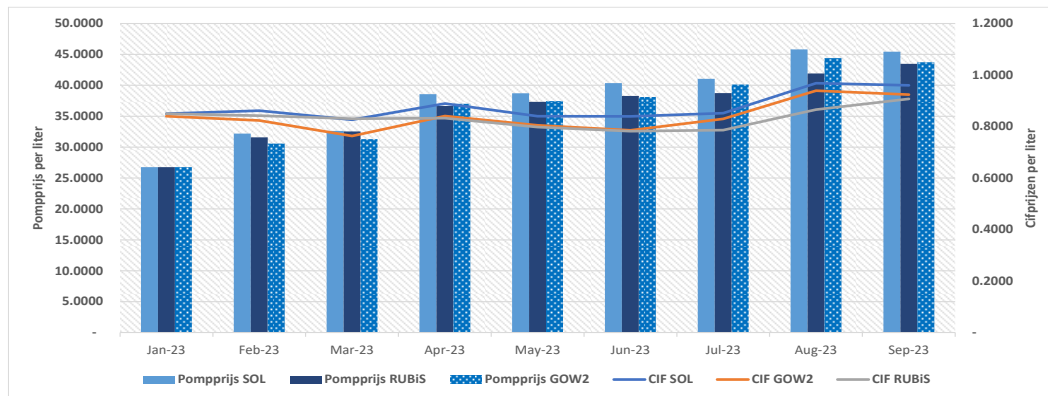


Figuur 3. Bijdrage bedrijven in de totale mijnbouw ontvangsten jan – sep 2023

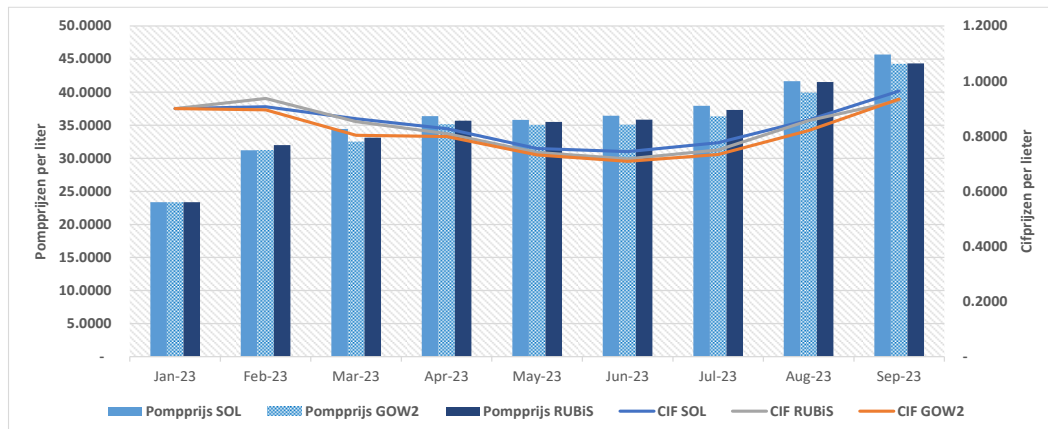


Brandstofontwikkelingen januari-september 2023

Figuur 4. Verloop unleaded pompprijs en de cifprijs



Figuur 5. Verloop diesel pompprijs en de cifprijs



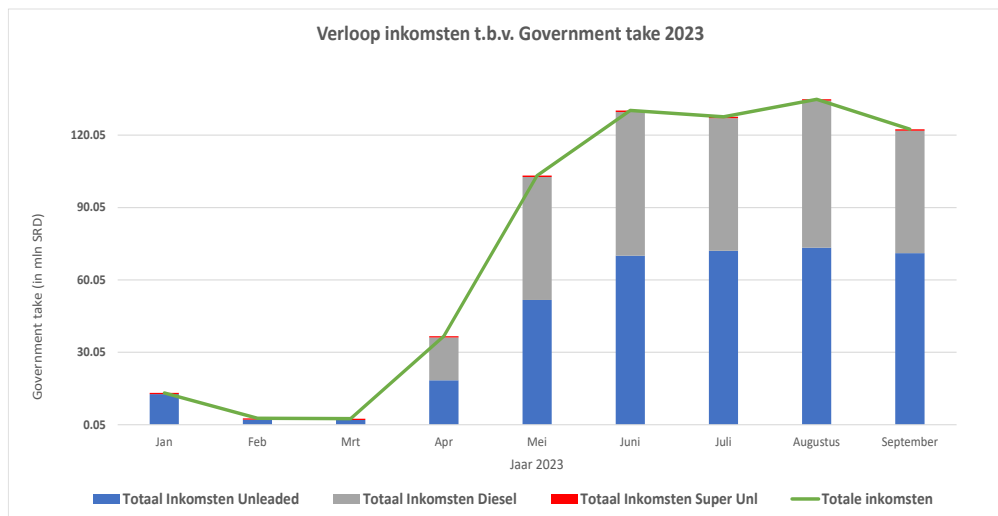


Per 6 februari 2023 zijn de pompprijzen volledig losgelaten en worden deze zelf berekend en vastgesteld door de oliemaatschappijen. De overheid bepaald enkel de hoogte van de Government Take. Over de maanden februari tot en met september 2023 vertoont er een stijgende trend voor de unleaded en de diesel pompprijzen. Deze opwaartse beweging vindt haar oorsprong in de stijgende cifwaarden en de toegepaste wisselkoersen.

Opmerkelijk is het verloop van de dieselpompprijzen en de cifwaarden gedurende de periode april tot en met juni 2023. Tijdens deze maanden vertoonde de pompprijzen een stijging, ondanks de dalende CIFprijzen. De verklaring voor deze tegenstrijdige trend ligt in de stijgende Centrale Bank van Suriname (CBvS) genoteerde koersen die worden gehanteerd voor de berekening van de pompprijzen.

De subsidie schulden en koersverschillen tussen de overheid en de oliemaatschappijen te weten SOL en RUBIS zijn per eind juni 2023 volledig afgewikkeld en verrekend. Vanaf juli 2023 dienen de oliemaatschappijen hun belastingverplichtingen volledig af te dragen aan de Staat en wel uiterlijk de 14^e van de volgende maand.

Figuur 6. Inkomsten tbv Government take 2023



De bovenstaande grafiek geeft de totale “Government Take” (GT) op maand basis weer over de periode januari tot en met september 2023. De GT is vanaf 27 mei 2023 verhoogd naar SRD 3.50 voor zowel diesel als unleaded. De gemiddelde te ontvangen GT over het 3e kwartaal bedraagt SRD 128.4 mln. De GT staat los van de 5% /10% BTW op de pompprijzen.

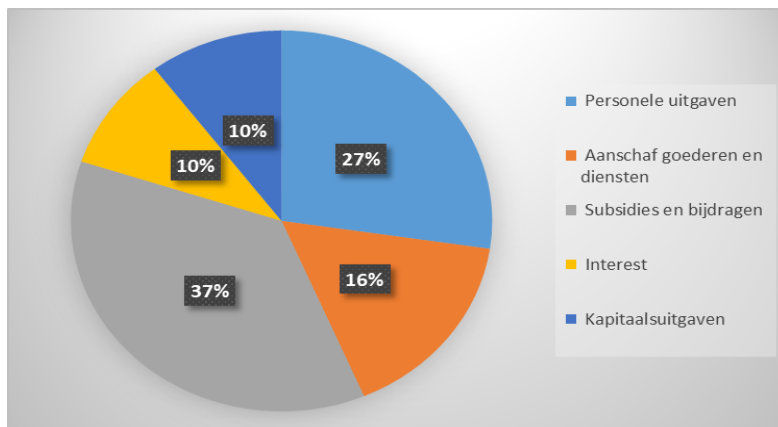


Overheidsuitgaven

De totale uitgaven over het derde kwartaal 2023 in vergelijking tot dezelfde periode in 2022 vertoont een stijging van 10%. In juli 2023 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor lonen en salarissen van ambtenaren en aan hen gelijkgestelden, in verband met de vakantie-uitkering. Het gebruik van goederen en diensten is met 24% gestegen vergeleken met het tweede kwartaal. De uitgaven in het derde kwartaal hebben betrekking gehad op diverse betalingen van de overheid zoals: kosten ten behoeve van diverse ambassades (SRD 146 miljoen), contributiebetalingen aan internationale organisaties (SRD 19 miljoen), reisdeviezen (SRD 22 miljoen) en kosten voor geleverde diensten en het onderhoud van overheidssystemen. Naast de genoemde uitgaven zijn er ook vaste lasten betaald zoals vuilophaal, onderhoudswerkzaamheden, aanschaf van medicamenten en betalingen aan diverse leveranciers.

De grootste uitgaven van de overheid bestaan uit de subsidies en bijdragen en personele uitgaven. Binnen de subsidies en bijdragen vormen de elektriciteitsubsidie, de overheidsbijdrage aan het SZF en de uitvoering van het sociaal programma de grootste uitgaven van de overheid. Figuur 7 weergeeft de procentuele verdeling van de uitgaven gedurende januari tot en met september 2023.

Figuur 7: Procentuele verdeling van de uitgaven jan – sep 2023



Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Binnen de categorie subsidies en bijdragen, behelst de elektriciteitsubsidie met een bedrag van SRD 2.947 miljoen ruim 30% van het totaalbedrag. Deze subsidie vindt middels een verrekening plaats met de ontvangsten van Staatsolie. Voor de sociale programma's (AOV, AKB, FB MMEB en FB ZWHH, SBF/KKV) heeft de Staat een totaalbedrag van SRD 1.952 miljoen beschikbaar gesteld tot en met september 2023. Het SBP omvat de koopkrachtversterking (KKV) van SRD 1.800 aan doelgroepen die aan de criteria voldoen, met name de sociaal zwakkeren.



Per 1 juli 2023 is het besluit genomen dat alle AOV'ers in aanmerking komen voor de koopkrachtversterking van SRD 1.800, met het gevolg dat de uitgaven uit hoofde van de Social Beneficiary Program (SBP) is verhoogd. Overige doelgroepen die ook in aanmerking zijn gekomen voor een verhoging zijn:

1. AKB verhoogd van SRD 125,- naar SRD 200,- per kind
2. Financiële bijstand MMEB verhoogd van SRD 1.750,- naar SRD 2.500,-
3. Financiële bijstand ZWHH verhoogd van SRD 1.250,- naar SRD 1.750,-

Tabel 3: Realisatie van het sociaal programma t/m september 2023*

	jan	feb	mar	apr	may	jun	jul	aug	sep	Totaal
Sociale uitgaven	168	149	147	150	243	239	159	324	375	1,952
Algemene oudedagsvoorziening fonds (AOV)	88	89	89	90	101	91	91	163	140	942
Algemene Kinderbijslag (AKB)	-	-	-	-	-	8	37	0	-	46
Financiële bijstand mensen met beperking (MMEB)	23	23	27	24	25	25	26	50	45	270
Financiële bijstand zwakke huishoudens (ZWHH)	3	3	-	4	4	4	5	20	10	53
Sociaal programma	53	33	30	33	113	110	-	90	180	641

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers

Voor de volksgezondheid is een totaal bedrag van ruim SRD 1,9 miljard beschikbaar gesteld aan het Staatsziekenfonds tot en met eind september 2023. Deze uitgaven zijn inclusief betalingen ten behoeve van ziekenhuizen. Het gaat in deze om de TWK-suppletie declaraties van ziekenhuizen die nog ingelopen moesten worden.

Tabel 4: Overmaking naar het SZF jan – sep 2023 (in SRD miljoen)*

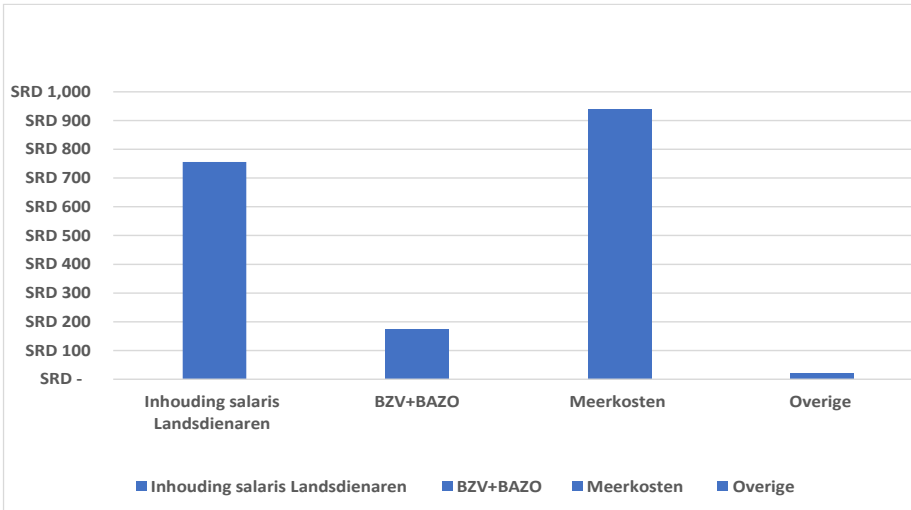
	jan	feb	mar	apr	may	jun	jul	aug	sep	Totaal
Landsdienaren 9% inhouding salaris	57	55	55	56	54	67	68	89	67	568
Extra premie landsdienaren 3% - Min VG	19	18	18	18	18	22	22	29	22	188
Hogere Klasse Ligging	-	-	3	-	-	3	-	-	3	10
Onderstanders - Min. BIZA	-	-	2	-	-	2	-	-	2	7
BZV	9	9	9	10	10	9	9	9	9	85
BAZO	10	10	10	10	10	10	10	10	10	89
Defensie - Militair personeel	2	2	-	-	-	-	-	-	-	3
Meerkosten i.h.k.v. NZR ovk. en tariefsaanpassing particuliere lab., medische specialisten	82	97	97	104	130	105	111	99	117	941
TOTALE OVERMAKING	178	190	195	198	221	219	221	237	232	1,892

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

*voorlopige cijfers



Figuur 8. Verloop SZF-overmakingen jan – sep 2023



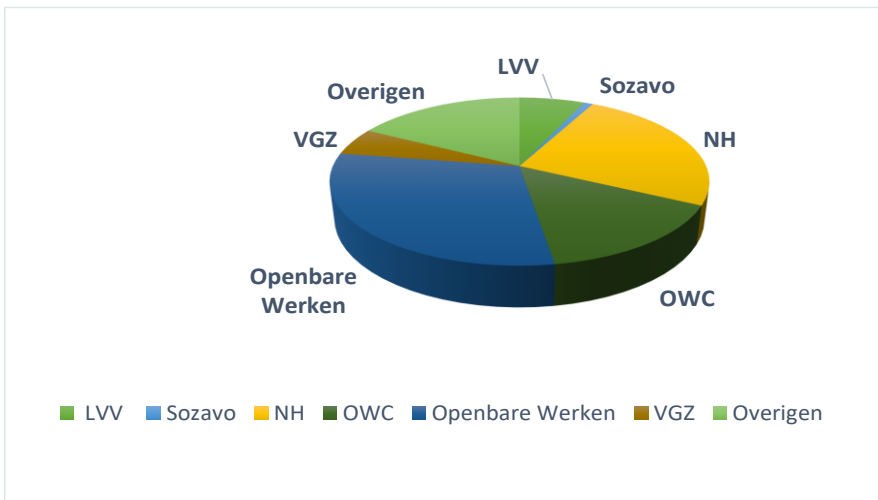
Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Uit figuur 2 blijkt dat de meerkosten als gevolg van onder andere de NZR-overeenkomst en de tariefsaanpassing particuliere laboratorium en de medische specialisten een groot deel van de SZF-overmakingen beslaat. Over deze periode zijn de kosten gemiddeld 50% van de totale overmakingen naar het SZF, terwijl 40% bestaat uit de inhoudingen op salarissen van landsdienaren.

Bij de kapitaalsuitgaven zijn er middelen beschikbaar gesteld voor diverse projecten van de overheid. Ruim SRD 2,6 miljard is tot en met september 2023 uitgegeven waarvan SRD 777 miljoen aan projecten die uitgevoerd zijn door het Ministerie van Openbare Werken. Onder deze projecten vallen de infrastructurele werken zoals de aanleg en rehabilitatie van diverse wegen, bouw en reconstructie werkzaamheden aan diverse overheidsgebouwen en overige werkzaamheden die een duurzaam karakter hebben. Verder zijn er onder het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen projecten uitgevoerd met betrekking tot de energiesector. Een deel van de kapitaalsuitgaven zijn uitgevoerd door tussenkomst van de internationale financiële instellingen, zoals Inter American Development Bank (IDB), Caribbean Development Bank (CBD) en Islamic Development Bank (IsDB). Figuur 8 weergeeft het een overzicht van de kapitaalsuitgaven naar ministerie



Figuur 9: Kapitaalsuitgaven naar ministeries jan-sep 2023



Bij de interestbetalingen en financieringskosten zijn er gelden beschikbaar gesteld voor binnenlandse en buitenlandse crediteuren. De totale interest in de maand september 2023 bedroeg SRD 226 miljoen, waarvan SRD 185 miljoen binnenland schuld en SRD 41 miljoen buitenlandse schuld. Per eind september is er een totaalbedrag aan SRD 2,4 miljard beschikbaar gesteld voor binnenlandse en buitenlandse crediteuren.

Financiering

Na de goedkeuring van de derde evaluatie van het IMF Extended Fund Facility (EFF) programma op 25 september 2023, heeft Suriname wederom een bedrag van SDR 39,4 miljoen (tegenwaarde van USD 52 miljoen) ontvangen. Van dit bedrag is SDR 25,6 (ca. USD 34 miljoen) bestemd voor begrotingssteun en de rest voor betalingsbalanssteun.

Gedurende het derde kwartaal zijn er ook middelen ontvangen van International Financial Institutions (IFIs), waaronder de Inter-American Development Bank (IADB), Islamic Development Bank (ISDB), CBD en de Wereldbank.

Voorts zijn middelen beschikbaar gesteld voor het doen van terugbetalingen aan de IADB, IsDB, CBD en enkele binnenlandse crediteuren uit de financiële en niet-financiële sector. Er waren betalingen van leningen en schatkistpapier van enkele commerciële banken, maar ook betalingen van infrastructuurleningen ten behoeve van infrastructurele werken.